

3. brugerkonference "Det gode samarbejde mellem kommuner og civilsamfund"; 22. nov. 2018, Phønex i Odense

Borgerinddragelse i boligkvarterer og landdistrikter (B1).

Lise Specht Petersen & Michael Fehsenfeld, CISC, SDU
Lars Kjærgaard, formand for Skt. Hans Gades Beboerforening i
Odense.

Stigende fokus på borgerinddragelse

- i udvikling af lokalområder

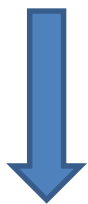
Motiver for borgerinddragelse:

- At borgerne **"høres"**
- Borgerinddragelsen kan bidrage til **forbedring og kvalificering af udviklingen** af lokalsamfund
- At det kan bidrage til større **ejerskab** hos borgerne ift. lokalområdet
- At borgerinddragelse kan øge den **demokratiske legitimitet** og mindske eventuelle konflikter

To forskellige metoder til borgerinddragelse

Dialogmøder (Dialogprojektet) ➔ Faxe Kommune

Styrke dialogen mellem borgere,
lokalpolitikere og kommunen

Udvikle udviklingsstrategier for
lokal-områderne

Borgerstyret Budgettering

Give lokale borgere mulighed for at disponere over en mindre del af det lokale budget

Odense Kommune

Metode og data

Kvalitative metoder i form af interviews og deltagende observation:

- Interviews med kommunale medarbejdere **(5 enkeltinterviews)**
- Interviews med borgere eller borgergrupper **(9 enkelt- og fokusgruppeinterviews)**
- Deltagende observation
 - På dialogmøder i Faxe Kommune
 - Ved møder og arrangementer i forbindelse med ”Borgerne Bestemmer”

Analysen har fokus på:

1. Processen

(samme proces flere forståelser)

2. Ejerskab

3. Demokratisk Legitimitet (hvor mange og hvem deltager?)

Borgerinddragelsesprocessen: - middel eller mål?

”Nogen steder havde de sådan den holdning, at de i virkeligheden ikke havde behov for en udviklingsstrategi. Og andre steder; der sad de nærmest og sagde, at det var lige det her, der manglede, det var lige det her, de ventede på. Der er meget forskel på dem, der har været med på møderne, om de kommer for at snakke strategi, eller om de kommer for at snakke konkrete projekter.”

(Kommunal medarbejder, Faxe)

De kommunale medarbejdere har primært fokus på inddragelsesprocessen

*"Nogle gange så er der nogle [borgere], der har nogle **vildfarelser** omkring, hvad der kommer til at foregå. Så **der er helt klart noget arbejde i, egentligt hvad er det rammen er, hvad er det, vi kan snakke om, og hvad er det, der skal komme ud af det.***
(...)

Det handler jo om borgerinddragelse og samskabelse, der vil jeg ikke sådan helt sige, at vi er endnu, men det er jo det, der er tanken, at der kan komme mere og mere af med tiden."(Kommunal medarbejder, Faxe Kommune).

"Og det var i hvert fald vores oplevelse på det første møde, at de syntes, de havde gang i så mange ting, så de skulle sådan 'overtales' til, at vi skal snakke udviklingsstrategi." (Kommunal medarbejder, Faxe Kommune)

.... og formålet med processen er borgernes deltagelse

Mens borgerne er mere optagede af konkrete udviklingsprojekter...

Alt det fine materiale (...), det er helt vildt flot materiale, og jeg ved ikke, hvem der har brugt det. (...) Fine ord og flotte plakater. Men det bliver for stort i forhold til hver dagen, hvor det for børnene eller for haven derovre handler om, at man skal have noget i jorden (...) og få det til at vokse eller gro. Fuldstændigt ligegyldigt det andet, ikke også.”

(Borger, Odense)

Ejerskab handler om...

- Borgernes engagement og motivation
- Evner og motivation til at tage ansvar
- Give værktøjer til at få indflydelse på nære forhold

”Det her engagement ude blandt borgerne, det er jo noget, som skal komme nedefra. Vi kan jo ikke gå ud og skole borgerne i, hvordan de skal være aktive medborgere.”

(Kommunal medarbejder, Odense)

EJERSKAB

Ejerskab for
inddragelsesprocessen om
lokalsamfundets udvikling

Ejerskab ift.
konkrete projekter

”Det er jo en balancegang at finde ud af, hvordan prøver man ligesom at præge dem i en bestemt retning, uden ligesom at tage over og styre det, for det skal være deres projekt, og dem der tager ansvar omkring den her proces.”
(Kommunal medarbejder, Odense).

Forholdet mellem ejerskab og styring..

”Det er ikke os, der skal komme og diktere, hvordan udviklingen i denne her by skal være. Samtidig så ligger der også en overvejelse i, om man skal (...) få dem til at se, om noget er realistisk, så man ikke ligesom får lullet dem ind i en ide om, at det her kan lade sig gøre, og man sådan egentlig lægger op til en stor skuffelse eller en fiasko. Og det synes jeg er en af de sværeste ting i projektet, det er, at hvor går grænsen.”

(Kommunal medarbejder,
Faxe Kommune)

”Det var fx sådan, at man ønskede, at vi mere eller mindre skulle overtage det her projekt, samtidig med at man lagde en styring ned over det. Altså, man ville rigtig gerne have, at der var nogle, der stillede sig op og tog an svar, men samtidig blev det i mine øjne dikteret, hvem der skulle deltage som oplægsholdere. Fx havde vi nogle fokuspunkter, som vi syntes var centrale, og som vi ikke rigtig fik mulighed for at få gjort til et emne på borgermødet.”

(Borger, Faxe Kommune)

Demokratisk Legitimitet (1)

Dilemma (1) – antallet af borgere der deltager

”Når vi taler om denne udviklingsstrategi, så bliver jeg nødt til at sige, at der var ikke ret mange borgere involveret i denne proces.”

(Borger, Faxe)

*”Jamen de (eksterne konsulenter) præsenterede den proces, de ville sætte i gang, og hvordan de ville gøre det. Så skulle vi så komme med nogle input i forhold til, hvad vi mente i forhold til nogle ting om vores by. **Da tænkte jeg bare, at det godt nok er et lille grundlag. Vi er tre borgere.**”*

(Borger, Faxe)

Demokratisk Legitimitet (2)

Dilemma 2:

Skæv fordeling af, hvilke borgergrupper der har tid og ressourcer til at deltage

- Nogle grupper af borgere er sjældent repræsenterede
- Mens andre er overrepræsenterede

”Og det kan nemt komme til at sætte et præg på nogle af de møder, som gør, at vægten kommer til at ligge forkert i forhold til de problematikker, man ser, hvis man er noget yngre og stadigvæk har skolesøgende børn, osv.” (Borger, Faxe)

Demokratisk Legitimitet (3)

Dilemma; der er tale om "ufarlige" beløb

"Jeg synes at de her 200.000 kr. (til "Borgerne bestemmer") er rimelig harmløse, og det er ikke det store beløb, og det kan faktisk iscenesætte nogle gode sjove ting. Men det får ikke hele kvarteret op af sofaen, slet, slet ikke. Det tror jeg heller aldrig nogensinde, at de kan komme til. Vi kan få lidt flere op af sofaen, end der har været. Men så rykker vi heller ikke mere (Borger, Odense)

"Det er også derfor, det ikke er så farligt, det er jo den der forstadspulje, vi kalder den flødeskumspuljen." (Kommunal medarbejder, Odense)

Demokratisk Legitimitet (4)

Indsigt i lokalområdet - viden & faglighed

”Det er i mine øjne egentlig et generelt problem ved hele Dialogprojektet (...). Det er en helt ufattelig stor mundfuld for alle, som er involveret. Altså, de eksterne konsulenter, som er involveret, og som skal forholde sig til 6-7 bysamfund (...), og at man i løbet af så forholdsvis kort tid skal behandle, hvad skal man sige - et stofområde og nogle problematikker, der i mine øjne er ret forskellige. Altså der er nogle virkelig forskellige problematikker i de her byer, og så har man simpelthen ikke evnen og mulighederne for at gå præcist nok ned i det.”

(Borger i Faxe Kommune, interview oktober 2016)

Opmærksomhedspunkter

Tydelighed og **kommunikation** ift. :

- hvilke forhold borgerne har mulighed for at få indflydelse på
- hvilke RAMMER og RETNINGSLINJER kommunen på forhånd har defineret

Opmærksomhed på hvad det egentlige formål med **processen** er

- Ift. hvordan processen gribes an
- Ift. hvilke borgere man ønsker at inddrage (ekspert-aktivister eller hverdagsaktivister)
- Eventuelt forskellige strategier hvis målet er at inddrage borgere der ikke tidligere har været inddraget - eller det etablerede foreningsliv...!

Diskussion....

Samlet diskussion

'Top-down' vs. 'Bottom-up'

- Hvordan skaber top-down projekter ejerskab?

Styrings-regimer

- Public governance vs. Public government.
 - Er deltagelse i processen vigtigere end effektivitet og 'value for money' og/eller 'outcome'.
- Myndighedsansvar?
 - Hvad med ansvar når 'noget går galt'?

Samlet diskussion

Demokratisk legitimitet

- Kan man legitimere at en lille gruppe borgere får stor indflydelse?
- Hvorfor skal en lille gruppe borgere have mere indflydelse når vi har valgt politikerne til at tage beslutningerne?

Aktivt medborgerskab

- Hvor langt går borgernes ansvar for kommunale opgaver? (tømming af skraldespande,